

[KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK](#)

[KONPETENTZIA ESPEZIFIKOEN AZALPENA](#)

[DESKRIPTORE OPERATIBOAK](#)

[OINARRIZKO JAKINTZAK](#)

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK (LH 1. MAILA)	EBALUAZIO IRIZPIDEAK (LH 2. MAILA)	LOTURA FUNTSEZKO KONPETENTZIE KIN (Deskriptore operatiboak)
1. Kultura, garai eta estilo desberdinetako arte-proposamenak ezagutzea, harrera aktiboaren bidez eta tresna digitalak erabiliz, jakin-mina, sentsibiltatea, errespetua eta pentsamendu kritikoa garatzeko. (Azalpena)	1.1 Bere ingurunetik hurbil dauden zenbait korronte, estilo eta generotako askotariko kultura- eta arte- adierazpenak ezagutzea. 1.2 Hautatutako hurbileko kultura- eta arte- adierazpenak ahoz deskribatzea.	1.1 Bere ingurunetik hurbil dauden zenbait korronte, estilo eta generotako askotariko kultura- eta arte- adierazpenak ezagutzea, horiekiko interesa nabarmenduz harrera aktiboaren bidez eta genero-ikuspegia txertatuz. 1.2 Hautatutako hurbileko kultura- eta arte- adierazpenak ahoz deskribatzea, horien ezaugarriak modu gidatuan miatuz, jarrera irekia eta interesa erakutsita.	KE3, STEM1, KD1, KPSII3, HK1, EK2, KAKK1, KAKK2.
2. Askotariko inguruneetako ondarea osatzen duten kultura- eta arte- adierazpenei buruz ikertzea, metodozientifikoa erabiltzen hasiz eta hainbat bide eta baliabide erabiliz, norberaren pentsamendua eta kultura-nortasuna zenbait testuingurutan garatzeko. (Azalpena)	2.1 Oinarrizko estrategiak erabiltzea kultura- eta arte- adierazpenei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzeko, bakarka eta kolaborazio- lanean. 2.2 Zenbait kultura- eta arte- adierazpeni buruz jasotako informazioa antolatzea eta ulertzea, modu gidatuan, sentsazioak errespetuz eta interesez partekatuz.	2.1 Oinarrizko estrategiak erabiltzea kultura- eta arte- adierazpenei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzeko, sarbide errazeko kanal eta baliabide analogiko eta digitalen bitartez, bakarka eta kolaborazio- lanean. 2.2 Zenbait kultura- eta arte- adierazpeni buruz jasotako informazioa antolatzea eta ulertzea, modu gidatuan, sentsazioak errespetuz eta interesez partekatuz eta horien arteko desberdintasunak eta antzekotasunak aurkituz.	HKK3, KE3, STEM2, KD1, HK3, KAKK1, KAKK2.

JAKINTZAGAIA: **ARTE HEZKUNTZA. LH 1 ZIKLOA**

3. 3. Soinuaren, irudiaren, gorputzaren eta baliabide digital eta multimodalen aukerekin esperimintatzea, ikerketa-jardueren eta esperientzien bitartez, ideiak, sentimenduak eta emozioak sormenez adierazteko eta komunikatzeko.(Azalpena)	3.1 Gorputzaren eta arte- adierazpeneko zenbait tresnaren adierazpen- eta komunikazio- aukera batzuk oinarritzko moduan erabiltzea, aplikazio praktikoaren bitartez, norberaren gaitasunetan konfiantza erakutsita. 3.2 Oinarritzko zenbait adierazpen- proposamen sortzea, esperimintazio librearen bitartez, norberaren sorkuntza gozatuz eta baloratuz. 3.3 Arte-proposamen pertsonalak modu gidatuan partekatzea, ideiak, sentimenduak eta emozioak adierazteko, besteen proposamenekiko errespetua eta enpatia erakutsiz.	3.1 Gorputzaren eta arte-adierazpeneko zenbait tresnaren adierazpen-eta komunikazio-aukera batzuk oinarritzko moduan erabiltzea, aplikazio praktikoaren bitartez, norberaren gaitasunetan konfiantza erakutsita. 3.2 Oinarritzko zenbait adierazpen-proposamen sortzea, esperimintazio librearen bitartez, norberaren sorkuntza gozatuz eta baloratuz. 3.3 Arte-proposamen pertsonalak modu gidatuan partekatzea, ideiak, sentimenduak eta emozioak adierazteko, besteen proposamenekiko errespetua eta enpatia erakutsiz.	HKK1, KE1, KD2, KPSII5, HK2, EK1, KAKK3, KAKK4.
4. Kolaborazioko kultura-eta arte-produkzioen diseinuan, elaborazioan eta zabalkundean parte hartzea, prozesuari balioa emanez eta azken emaitza lortzeko zenbait rol bere gain hartuz, sormena, autorearen nozioa eta pertinentziaren zentzua garatzeko.(Azalpena)	4.1 Oinarritzko kultura- eta arte-produkzioen diseinuan modu gidatuan parte hartzea, berdintasunean eta aniztasunaren errespetuan oinarritutako hezkidetzaren ikuspegitik kolaborazio-lanean jardunez. 4.2 Sorkuntza- prozesuan parte hartzea, zenbait arte-hizkuntzatako oinarritzko elementuak erabiliz eta errespetu- jarrera erakutsiz. 4.3 Sormen- esperientziak partekatzea, prozesuaz zein lortutako azken emaitzaz gozatuz, eta besteen emozioak baloratuz.	4.1 Oinarritzko kultura-eta arte-produkzioen diseinuan modu gidatuan parte hartzea, berdintasunean eta aniztasunaren errespetuan oinarritutako hezkidetzaren ikuspegitik kolaborazio-lanean jardunez. 4.2 Sorkuntza-prozesuan parte hartzea, zenbait arte-hizkuntzatako oinarritzko elementuak erabiliz eta errespetu-jarrera erakutsiz. 4.3 Sormen-esperientziak partekatzea, prozesuaz zein lortutako azken emaitzaz gozatuz, eta besteen emozioak baloratuz.	HKK1, KE3, STEM3, HK2, EK1, EK3, KAKK3, KAKK4.

DESKRIPTORE OPERATIBOAK (FUNTSEZKO KONPETENTZIAK)-LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN IKASLEAK.....**(HKK) HIZKUNTZA-KOMUNIKAZIORAKO KONPETENTZIA**

HKK1. Gertakariak, kontzeptuak, pentsamenduak, iritziakedo sentimenduak ahoz, idatziz eta era multimodalean edo siglen bidez adierazten ditu, argi eta bere ingurune pertsonal, sozial eta hezitzaileko eguneroko testuinguruetara egokituta, eta elkarrekintza komunikatiboetan parte hartzen du, lankidetzaz eta errespetuz, bai informazioa trukatzeko eta ezagutza sortzeko, bai lotura pertsonalak eraikitzeko.

HKK2. Pertsona-, gizarte-eta hezkuntza-arloetako ahozko, idatzizko eta multimodalezko edo zeinuzko testu errazak ulertzen, interpretatzen eta baloratzen ditu, euskaraz zein gaztelaniaz, unean uneko laguntzarekin, eguneroko testuinguruetan aktiboki parte hartzeko eta ezagutza eraikitzeko.

HKK3. Bi iturritatik edo gehiagotatik datorren euskarazko eta gaztelaniazko informazio erraza aurkitu, aukeratu eta kontrastatzen du, eta fidagarritasuna eta erabilgarritasuna ebaluatzen ditu irakurketa-helburuen arabera, eta ezagutza bihurtzen du komunikatzeko, ikuspegi sortzaile eta pertsonala hartuz, jabetza intelektuala errespetatzearekin batera.

HKK4. Bere garapenera egokitutako euskarazko eta gaztelaniazko askotariko lanak irakurtzen ditu, bere gustu eta interesetara hobekien egokitzen direnak hautatuz; ondare literarioa norbanakoaren eta

(KE) KONPETENTZIA ELEANIZTUNA

KE1. Gutxienez, hizkuntza bat erabiltzen du, familiako hizkuntzaz edo hizkuntzez eta hizkuntza ofizialez gain, komunikazio-premia erraz eta aurreikusteko modukoei erantzuteko, bai haren garapenari eta interesei erantzuteko, bai eremu pertsonaleko, sozialeko eta hezkuntzako eguneroko egoera eta testuinguruei erantzuteko.

KE2. Bere esperientzietatik abiatuta, hizkuntza-eskakizunen aniztasuna ezagutzen du eta norberaren ikaskuntza-prozesuei buruzko gogoeta egiten du, eta hizkuntzen arteko transferentzia-estrategia errazak modu gidatuan esperimendatzeko, eta konfiantzazko jarrera adierazten du komunikatzeko gaitasuna hobetzeko ikasteko konpetentzian.

KE3. Lagunduta, ikastetxearen eta ingurunearen hizkuntza-aniztasuna identifikatzen du, errespetuzko eta enpatiazko jarrera hartuta, eta hizkuntzak komunikabide eraginkortzat eta bizikidetzat hobetzeko tresnatzat hartuta.

taldearen gozamenerako eta ikaskuntzarako iturritzat hartzen du; eta bere esperientzia pertsonala eta irakurlea mobilizatzen ditu, obren interpretazioa eraiki eta partekatzeko eta eredu errazetatik abiatuta asmo literarioko testuak sortzeko.

HKK5. Bere komunikazio-praktikak elkarbizitza demokratikoaren, gatazken kudeaketa elkarriketatuaren eta pertsona guztien eskubide-HKK5. Bere komunikazio-praktikak elkarbizitza demokratikoaren, gatazkak elkarriketaren bidez konpontzearen eta pertsona guztien eskubide-

berdintasunaren zerbitzura jartzen ditu, hizkuntzaren erabilera diskriminatzaileak hautemanez, bai eta hizkuntzaren bidez gertatzen diren botere-gehiegikeriakere, hizkuntzaren erabilera eraginkorra ez ezik, etikoa ere bultzatzeko eta euskararen ohiko erabilerarekiko jarrera asertiboa izateko.

(STEM) MATEMATIKARAKO KONPETENTZIA eta ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA INGENIERITZARAKO KONPETENTZIA

STEM1.Gidatuta, arrazoiketa matematikoaren berezko metodo induktibo, deduktibo eta logiko batzuk erabiltzen ditu, bai eta metodo zientifikoaren arrazoiketa hipotetiko-deduktiboa ere egoera ezagunetan, eta problemak ebazteko estrategia batzuk hautatu eta erabiltzen ditu, lortutako soluzioei eta jarraitutako prozesuari buruz hausnartuz.

STEM2.Pentsamendu zientifikoa erabiltzen du bere inguruan gertatzen diren sistema naturalei eta materialei buruzko prozesu eta gertaera batzuk ulertzeko eta azaltzeko, ezagutzan konfiantza bereganatuz garapenerako motor gisa, galderak eginez, esperimentu errazak gidatuz, jarduera zientifikoaren berezko oinarrizko trebetasunak

(KD) KONPETENTZIA DIGITALA

KD1.Bilaketa gidatuko estrategia errazak erabiltzen ditu informazioa eskuratzeko (hitz gakoak, informazio garrantzitsuenaren analisia, datuen antolamendua), jarrera kritikoarekin, informazio-beharrak identifikatuta, eta fitxategiak eta edukiak gordeta eta berreskuratuta

KD2. Norberak edo beste batzuek sortutako edukia sortzen eta editatzen du, integratzen eta berregiten du, hainbat formatutan (testua, taula, irudia, audioa, bideoa, programa informatikoa...), ideiak, sentimenduak eta ezagutzak adierazteko tresna digitalak erabiliz, jabetza intelektuala eta egile-eskubideak errespetatuz eta modu antolatuan gorde eta berreskuratuz.

modu egokian erabiliz eta, laguntzarekin, horien gauzatzea eta emaitzen interpretazioa baloratuz.

STEM3.Proiektuak modu gidatuan egiten ditu, prototipo edo eredu desberdinak diseinatuz, fabrikatuz eta ebaluatuz, ziurgabetasunaren aurrean egokituz, kooperatiboki helburu jakin bat duen produktu sortzaile bat sortzeko, talde osoaren parte-hartzea saiatur eta sor daitezkeen gatazkak modu baketsuan konponduz.

STEM4.Metodo eta emaitza zientifiko, matematiko eta teknologiko batzuen oinarritzko informazioa eta elementu garrantzitsuenak modu argi eta egiazkoan interpretatzen eta transmititzen ditu, matematikako, zientzietako eta teknologiko hizkuntza egokia erabiliz (terminologia espezifikoa, grafikoak, notazioa, sinboloak eta kodeak) eta kultura digitala modu kritiko, etiko eta arduratsuan baliatuz ezagutza berriak partekatze eta eraikitze.

STEM5.Osasuna eta ingurumena babesteko zientifikoki oinarritutako ekintzetan parte hartzen du, proposamenak eginez eta kontsumo arduratsuaren praktikan etika-eta segurtasun-printzipioak aplikatuz.

STEM6. Gizadiaren historian matematikak, zientziak eta teknologiak duten garrantzia balioesten du, zientziak pertsonen ongizateari dakartzkion onurak edo erabilerak adieraziz eta aparatu, aplikazio eta aurrerapen zientifiko-teknologiko batzuekin lotuz.

(KPSII) KONPETENTZIA PERTSONALA, SOZIALA ETA IKASTEN IKASTEKOAK

KPSII1.Bere emozioak, ideiak eta jokabide pertsonalak ezagutzen

KD3. Eskolako jardueretan eta/edo proiektuetan parte hartzen du, tresna edo plataforma birtualak erabiliz, ezagutza berria eraikitze, hainbat bitartekoren bidez komunikatzeko (txata, mezularitza, bideo-deiak), gai bati buruz eztabaidatuz edo produktuak sortuz elkarlanean lan egiteko, datuak eta edukiak ingurune digital mugatuetan eta modu seguruan gainbegiratuta partekatze, bere nortasun digitalaren jarrera ireki eta arduratsuarekin.

KD4. Normalean, irakaskuntza-orientazioarekin, prebentzio-neurriak aplikatzen ditu teknologia digitala erabiltzean gailuak babesteko (anitibirusa erabiltzea, pasahitzak kudeatzea), datu pertsonalak (pribatutasuna), osasuna eta ingurumena, badaki nola hartu prebentzio-neurriak ziberjazarpenetik babesteko, eta jabetzen da identitate digitalarekin lotutako onurez eta arriskuez.

KD5. Konponbide digital erraz eta jasangarriak garatzen hasten da (material teknologikoak berrerabiltzea, blokekako programazio informatikoa, hezkuntza-robotika, etab.), sormenez proposatutako arazo zehatzak edo erronkak ebazteko, behar izanez gero laguntza eskatuz eta softwarearen eta aplikazioen funtzio sinple batzuk aldatuz (oinarritzko konfigurazio-aukerak).

(HK) HERRITARTASUNERAKO KONPETENTZIA

HK1.Bere nortasunari eta kulturari buruzko gertaera historiko eta sozial garrantzitsuenak ulertzen ditu, bizikidetzarauei buruzko

JAKINTZAGAIA: ARTE HEZKUNTZA. LH 1 ZIKLOA

ditu, eta tentsio-edo gatazka-egoeretan horiek kudeatzeko estrategiak erabiltzen ditu, zenbait portaera erregulatzeko gai izanik, aldaketetara egokituz eta harmonizatuz, bere helburuak lortzeko.

KPSII2.Osasunerako arrisku garrantzitsuenak ezagutzen ditu eta bere ongizate fisiko eta mentalerako ohitura osasungarriak hartzen hasten da.

KPSII3. Besteen emozioak eta esperientziak ezagutu eta errespetatzen ditu, talde-lanean parte hartzen du, esleitutako banakako erantzukizunak bere gain hartzen ditu eta partekatutako helburuak lortzera bideratutako lankidetzak-estrategia errazak erabiltzen ditu.

KPSII4.Bere ikaskuntza hobetzeko ahalegin eta dedikazio pertsonalaren balioa ezagutzen du, eta jarrera kritikoak hartzen ditu hausnarketa-prozesu gidatuak gertatzen direnean.

KPSII 5.Epe laburreko helburuak planifikatzen ditu, ikaskuntza autorregulatuko estrategiak erabiltzen ditu eta autoebaluazioko eta koebaluaziokoprozesuetan parte hartzen du, bere mugak ezagutuz eta ezagutza eraikitze prozesuan laguntza bilatzen jakinez.

(EK) EKINTZAILTZA- KOMPETENTZIA

EK1.Aurre egin beharreko beharrak eta erronkak ezagutzen ditu, eta ideia originalak lantzen ditu, sormen-trebetasunak erabiliz eta ideiek ingurunean sor ditzaketen ondorioez jabetuz, hautemandako beharrei erantzungo dieten konponbide baliotsuak proposatzeko.

EK2.Norberaren indarguneak eta ahuleziak identifikatzen ditu, nork

gogoeta egiten du, eta modu eraikitzailean, elkarriketan eta inklusiboan aplikatzen ditu edozein testuingurutan.

HK2.Erkidegoko jardueretan parte hartzen du, erabakiak hartzen ditu eta gatazkak konpontzen ditu, Europar Batasunaren eta Euskal Autonomia Estatutua esparruko prozedura demokratikoak, giza eta haur eskubideak, aniztasunaren balioa eta genero-berdintasuna, gizarte-kohesioa eta Garapen Iraunkorrerako Helburuak errespetatuz.

HK3.Gaurkotasuneko balio eta arazo etikoei buruz hausnartu eta hitz egiten du, eta kultura eta ideologia desberdinak errespetatzeko, ingurunea zaintzeko, aurreiritziak eta estereotipoak baztertzeko eta diskriminazio eta indarkeria mota ororen aurka egiteko beharra ulertzen du.

HK4.Giza ekintzen eta ingurunearen arteko harreman sistemikoak ulertzen ditu, eta bizi-ohitura iraunkorrak hartzen hasten da, biodibertsitatea kontserbatzen laguntzeko, tokiko ikuspegitik zein ikuspegi globaletik.

(KAKK) KONTZIENTZIA ETA ADIERAZPIDE KULTURALERAKO KOMPETENTZIA

KAKK1. Edozein garaitako kultura-eta arte-ondarearen funtsezko alderdiak ezagutzen eta errespetatzen ditu, kulturarteko ingurune batean kultura-desberdintasunak eta horiek errespetatzeko beharra ulertuta.

JAKINTZAGAIA: ARTE HEZKUNTZA. LH 1 ZIKLOA

bere burua ezagutzeko estrategiak erabiliz; oinarrizko elementu ekonomiko eta finantzarioak ezagutzen hasten da, eta horiek eguneroko bizitzako egoera eta arazoei aplikatzen dizkie, jatorrizko ideia baliotsuak ekintzara eraman ditzaketen baliabideak hautemateko.

EK3.Ideia eta konponbide originalak sortzen ditu, zereginak planifikatzen ditu, beste batzuekin eta taldean lan egiten du, egindako prozesua eta lortutako emaitza baloratuta, ekimen ekintzaile bat aurrera eramateko, esperientzia ikasteko aukeratzat hartuta.

KAKK2.Ondareko arte-eta kultura-adierazpen garrantzitsuenen espezifikotasunak eta intentzioak ezagutu eta horietaz arduratzen da, bere hizkuntza eta elementu tekniko bidez, hainbat baliabide eta euskarritan, etengabe aldatzen ari den testuinguru batean.

KAKK3.Bere nortasuna aberasten eta eraikitzen du, ingurunearekin eta gizartearekin elkarreraginez, adierazpen kultural eta artistiko sortzailearen bidez, bere gorputza integratuz eta konpetentzia afektiboak garatuz, besteekiko jarrera ireki eta inklusiboarekin.

KAKK4.Irudikapenak eta arte-adierazpenak sormenez erabiltzen ditu, teknika plastikoak, ikusizkoak, ikus-entzunezkoak, soinudunak eta gorputzezkoak erabiliz, proposamen artistiko eta kulturalak sortzeko, lankidetzan..

OINARRIZKO JAKINTZAK

Oinarrizko jakintzek batu egiten dituzte arloko konpetentzia espezifikoak eskuratzeko behar diren ezagutzak (jakitea), trebetasunak (egiten jakitea) eta jarrerak (izatenjakitea), eta ebaluazioa erraztu egiten dute irizpideen bidez.

Lau multzoetako jakintza komunak

- Arte-sorkuntzari eta -interpretazioari lotutako lanbideak.
- Arte-esparruko oinarrizko hiztegi espezifikoa. Ezagutza eta erabilera.
- Zenbait espaziotan arte-proposamenak hartzeko oinarrizko portaera-arauak.Arte-esperientziaren bitartez oinarrizko emozioez jabetzea.
- Baliabide digitalak: grabatzeko aplikazio informatikoak.

A. Musika Hezkuntza

1. Pertzepzioa eta analisisa

A.1.1. Zenbait korrante estetiko, jatorri eta garaitako musika-proposamen bokal eta instrumentalak. Grabazio eta kontzertu entzunldaiak.

A.1.2. Entzumen-hezkuntza: soinu-ingurunearen aurkikuntza. Soinua eta bere oinarritzko nolakotasunak: entzumen-diskriminazioa. Entzumena eta barne-memoria.

A.1.3. Soinu-aniztasuna zenbait grafia ez-konbentzionalen bitartez adierazteko estrategiak.

A.1.4. Ahotsa eta musika-instrumentuak. Familia nagusiak. Soinu-objektuak. Kotidiafonoak. Euskal Herriko instrumentu tradizionalak.

A.1.5. Izaera eta tempoaren ulermena abestiaren bitartez.

A.1.6. Isilunea: entzunaldian eta musika-praktikan zehar arreta iraunarazteko elementu eta baldintza ezinbestekoa.

2. Sorkuntza eta interpretazioa

A.2.1. Instrumentu-, ahots-eta gorputz-praktika: miatu eta soinu-eta adierazpen-aukeretatik abiatuta interpretatzeko estrategiak.

A.2.2. Oinarritzko instrumentu-, ahots-eta gorputz-proposamenen imitazioa.

B. Plastika eta Ikus Hezkuntza

1. Pertzepzioa eta analisisa

B.1.1. Ikus-kultura. Irudia gaur egungo munduan. Interpretazio-prozesua: behaketa gidatua eta gogoeta.

B.1.2. Plastika-eta ikus-proposamenak. Kultura-eta arte-espazioak.

B.1.3. Ikus-hizkuntzaren konfigurazio-elementuak: oinarritzko esperimentazioa.

B.1.4. Plastika-eta ikus-adierazpenean erabiltzen diren materialak, tresnak, euskarriak eta oinarritzko teknikak.

2. Sorkuntza eta interpretazioa

B.2.1. Plastika-adierazpeneko bitartekoak, euskarriak eta materialak: esperimentazioa. Bi dimentsioko eta hiru dimentsioko oinarritzko teknikak marrazki eta modelaketa errazetan.

B.2.2. Sorkuntza-prozesuaren faseak: plangintza gidatua eta esperimentazioa. Kolaborazio-egikaritzea. Prozesuaren zein azken produktuaren balorazioa eta interesa.

C. Ikus-entzunezko Hezkuntza

1. Pertzepzioa eta analisisa

C.1.1. Iraupen laburreko ikus-entzunezko proposamenak, ikasleen hurbilekoak

2. Sorkuntza eta interpretazioa

C.2.1. Bilatzeko eta iragazteko oinarritzko estrategiak.

C.2.2. Asmo komunikatiboa duten istorio errazak konposatzea, berregiteko eta kontatzeko.

D. Arte Eszeniko eta Performatiboetako Hezkuntza

1. Pertzepzioa eta analisisa

D.1.1. Gorputz-adierazpenari eta arte eszenikoei lotutako oinarritzko adierazpenak.

2. Sorkuntza eta interpretazioa

D.2.1. Gorputza eta bere aukera motorrak, komunikatzeko eta dibertitzeko baliabide gisa. Dantza, dramatizazioa eta antzerki-emanaldia.

D.2.2. Oinarritzko drama-eta dantza-teknikak. Adierazpen-hizkuntzaren oinarritzko nozioak.

** Legearen arabera, asteriskodunak ezinbestekoak dira.*

Jakintza guztiak oinarritzkoak dira, baina asteriskodunak, ezinbestekoak.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOEN AZALPENA

1. Zenbait kulturatetik datozen askotariko arte-proposamenak ezagutu, eskuratu, aztertu, deskribatu, hartu eta ulertzea —kultura horietako asko bilatu, entzun, behatu eta ikustearen bidez—funtsezko prozesuak dira adierazpen analogiko zein digitalen aurrean interesa eta balorazioa erakusten duten gizaki kritikoak, enpatikoak, jakin-mina dutenak, begirunetsuak eta sentikorrak eratzeko. Batetik, iraganeko produkzioen aurkikuntzak oraina interpretatzeko funtsezko giltzarriak ematen ditu. Era berean, ondarearen kontserbaziorako erabaki garrantzitsuak hartzea errazten du. Bestetik, tokiko, eskualdeko, nazioko eta gure garaiko beste leku batzuetako produkzio bereizgarrien aitormenak eta horiekiko interesak oinarri sendoa dira beste edozein lekutatik datozen adierazpenak aurkitu eta baloratzeko. Gainera, komeni da ikasleek kultura-desberdintasunak ulertzea eta desberdintasun horiek errespetatzea, ondareko kultura-eta arte-adierazpen nabarmenenen berezitasunak eta asmoak ezagutzea, haien arteko harremanak ezartzea —harrera aktiboaren bidez—eta aniztasuna aintzat hartzea, beren errealitatea aberastu eta eraiki dezaten. Aztertutako adibideetan genero-ikuspegia txertatuko da, eta balioa emango zaio emakumeek sortu eta egindako produkzioen azterketari.

2. Proposamen kultural eta artistiko berrietara hurbiltzeko irekiera, jakin-mina eta interesa ezinbesteko lehen urratsa dira adierazpen desberdinen aurrean. Baliabide tradizionalen bidez askotariko kultura-eskaintza lortzeko aukeraz gain, zenbait bidetatik eta baliabidetatik informazioa bilatzeko estrategien garapenak ere aukera handiak eskaintzen ditu kultura-eskaintzaz gozatzeko eta ikasteko. Norberaren pentsamendua lantzea, nork bere buruan konfiantza izatea eta bere kideekin kolaborazioan aritzeko gaitasuna izatea funtsezko hiru zutabe dira ikasleen garapen pertsonalerako. Era berean, pertinentziaren eta nortasunaren zentzua pixkanaka sortzen eta finkatzen laguntzen dute. Era berean, arte-egitatea, egile-eskubideak eta kontserbazioan, sormenean eta zabalkundean ardura duten profesionalen lana errespetatu beharko dira. Azken batean, ikerketaren bidez, ikasleek kultura-eta arte-ondarearen funtsezko alderdiak ezagutu eta baloratu behar dituzte, eta, horretarako, horien elementu nagusiak aztertu behar dituzte, genero-ikuspegia duten beren balorazio-irizpideak garatu behar dituzte eta elkarriketarako jarrera irekia eta errespetuzkoa erakutsi behar dute. Era berean, komeni da desberdintasunak ulertzea eta horiek errespetatzeko beharra aintzat hartzea, eta ondarearen adierazpenik nabarmenenen berezitasunak eta asmoak gozatzen eta ezagutzen hastea, haien hizkuntza eta elementu teknikoaren bidez —hainbat baliabide eta euskarritan, analogikoetan zein digitaletan—.

3. Arte-adierazpenen oinarritzko adierazpen-elementuen aukerak esperimentatzea, arakatzea, antzematea eta ezagutzea ezinbestekoa da gaur egun kultura-eta arte-produkzioa bereganatu eta gozatzeko. Gainera, irakaskuntza-eta ikaskuntza-prozesuetan eta proposamen artistikoen sorreran eta harreran gaur egun erabil daitezkeen askotariko baliabide teknologikoei esker, ikasleek adierazpen-aukera zabala eskura dute edozein ideia edo sentimendu komunikatzeko eta transmititzeko, garrantzi handikoa baita hezkuntza emozional eta afektiboarekin dagoen lotura azpimarratzea. Sormen artistikorako askotariko material eta tresna ugari dago, eta, lehendik zeudenekin batera, ikasleek beren adierazpenerako eta komunikaziorako erabil ditzaketen materialen eta tresnen katalogo zabala osatzen da. Ikus-entzunezkoen esparruan eta esparru plastikoan, eszenikoan, performatiboan eta musikalean bestelako baliabideak, tresnak eta aplikazioak sortu dira, eta horietako asko —gizarte-joera berriekin bat— guztiz digitalak dira eta hezkuntzaren arloan erabil daitezke. Era berean, tresna horiek eskura izateak, ezagutzeak eta maneiatzeak ikasleen eta egungo kultura eta artearen arteko erlazioa errazten du. Aurreko ekarpenekin bat eginik, horrek askotariko unibertso zabala eta interesgarria eskaintzen die ikasleei.

4. Kultura-eta arte-produkzioen sorkuntzan, diseinuan, elaborazioan eta zabalkundean parte hartzea funtsezkoa da pertsonaren garapen osorako. Era berean, hezkidetzaren ikuspegitik, ezinbestekoa da talde-produkzioetan esku hartzea; izan ere, kolaborazio-lanak berarekin dakar ezagutu, errespetatu eta baloratu beharreko askotariko rolak onartzea eta ulertzea. Zalantzarik gabe, talde-lanak nortasuna aberasten eta eraikitzen laguntzen du, bai sormenezko arte-adierazpenaren bidez, bai teknika plastikoak, ikusizkoak, multimodalak, soinu bidezkoak, dramatikoak eta gorputzekoak erabilita egindako errepresentazioen eta adierazpenen bidez. Azken batean, ikasleek beren proposamenak planifikatu behar dituzte, prozesuaren hasieran aurrez ezarritako helburuak taldean beteko badira eta, hartara, horien arabera azken emaitza lortuko bada. Horregatik, beharrezkoa da sorkuntza-prozesuan parte hartzea eta diziplina, adierazpen eta hizkuntza artistiko desberdinetako

elementuak erabiltzea, proiektuarekiko konpromisoa azaltzea, fase guztietan modu aktiboan parte hartzea, norberaren eta lankideen lana errespetatzea, ekintzailea izatea eta klima-aldaketa, iraunkortasunaren eta XXI. mendeko erronken arloko eztabaidarekiko sentsibitatea azaltzea. Halaber, garrantzizkoa da sormen-esperientzia zenbait eremu eta bidetan partekatzea, hala nola taldean, ikastetxean, komunitatean edo Interneten. Gainerako enb iritzia eta atzeraelikaduraren bidetik jasotako ideiak baloratu, beregain hartu eta errespetatu beharko dira.

5. Hezkuntza emozionala ezinbestekoa da gizabanako orekatuak eta besteekin harreman oso eta egokiak izateko gai izango direnak prestatzeko. Horrela, besteak afektiboki tratatzen ditugun eta haiek tratatzen gaituzten modua funtsezko faktorea da gizarte-harreman egokiak, harmoniatsuak eta konstruktiboak ezartzeko, baita norberaren autoestimua garatzeko eta, horregatik, jarrera eta gaitasun hobea izateko gizalegezko jokabiderako eta jokabide etikorako. Horregatik, beharrezkoa da ikasleei behar diren tresna kognitiboak eta behaketa-eta analisi-ohiturak ematea, beren emozioak eta sentimenduak modu asertiboan identifikatu, kudeatu eta adierazteko, baita besteekiko eta natura-ingurunearekiko harreman afektibo eta enpatikoa sustatzea ere. Emozioen eta sentimenduen bizipen eta adierazpen asertiboa eta partekatua hainbat testuingurutan eta egoeratan eman daiteke, baita kode eta hizkuntza ugariaren bidez ere. Horien arteandaude, modu nabarmenean, honako hauei dagozkienak: esperientzia estetikoak, arazo moral eta egunerokoen inguruko eztabaidapartekatua edo mundua autonomiaz ulertzeko esperientzia bera. Konpetentzia haugaratzeko jarduerak ezin hobeto integratu daitezke sormena, gogoeta, iritzia eta ezagutza autonomoak sustatukodituen ia edozein dinamika eta prozesutan. Nolanahi ere, heziketa emozionalak gogoeta eskatzen du emozioek eta sentimenduek giza ekintza eta esperientzia nobleenetako batzuk ulertzeko eta justifikatzeko izan dezaketen eginkizunaren inguruan, baita balioekin, sinesmenekin eta ideiekin duten harremanaren inguruan ere.

Jatorrizko informazioa eta legedia, [Hezigunean](#).

Sergio Tejero, Koldo Mitxelena BHiko "BeA" (Berrikuntza metodologikoaren Arduraduna)-(r)en 'KMk', Creative Commons Aitortu-EzKomertziala-Partekatu Berdin 4.0 Nazioartekoa lizentzia baten mende dago.